REDACTIUNEA,
Administratiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea. Piața mare, târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 264. Brașov, Sâmbătă 29 Noemvrie (12 Decemvrie) 1908.

Ne-am luminat.

Dăm samă mai jos despre interpelațiunea ce a adresat'o, în ședința de alaltăeri a camerei ungare, deputatul naționalist Iuliu Maniu, ministrului de interne și ministrului de justiție în cestiunea depărtărei cu forța a crucei sfințite românești de pe hotarul din Craifalău de către locuitorii maghiari reformați de acolo, precum și în cestiunea atentatului săvârșit cu dinamită asupra pietrii de pe Câmpul Libertăței și a crucei lui Iancu de pe dealul viilor din Blaj.

In ambele cazuri autoritățile n'au făcut nimic, n'au pedepsit pe cei ce au comis delictul dela Craifalău, cu toate că sunt cunoscuți, și n'au luat nici o măsură spre a descoperi pe atentatorii din Blaj și ai pedepsi; cel puțin până la 5 Decemvrie a. c. după cum a constatat interpelantele, nu se începuse cercetarea.

Nu mai trebue să spunem, că deja constatările de mai sus ale deputatului Maniu sunt nimicitoare pentru reputația unui stat, care pretinde a fi un stat cu ordine de drept și că nici n'ar fi mai fost lipsă de nici un comentar; a fost deajuns să sfârșească cu apostrofa ce-o conține întrebarea: „Sunt înclinați d-nii miniștri în cercul lor de influență ca puterea publică să se administreze astfel, ca Românii cari trăesc în această țară să nu să simtă ca stând în afară de lege?“

Până aici suntem pe deplin în curat cu aceea, că dreptatea întreagă e pe partea interpelantului. Cu atât mai straniu a fost răspunsul ce i-l'a dat imediat ministrul de justiție Günther. A promis că va răspunde cu cea mai mare obiectivitate, când colo nu numai că n'a fost obiectiv, ci a căutat să sucească și să ascundă adevărul și, el de către pădure, s'a constituit în parte ofenzată și atacată.

A afirmat că deputatul Maniu când vorbește de o stare în afară de lege n'are în vedere guvernarea și administrația, ci statul maghiar contra căruia cred că pot lupta cu orice mijloace neiertate și nu să sfiește a afirma, că acuzările ce le-a ridicat numitul deputat sunt cu totul nebazate.

Ca să se vadă cum înțelege ministrul obiectivitatea și datoria de-a respecta adevărul, ajunge a ști ce a răspuns la observarea deputatului român naționalist, că ministeriul de justiție nu e părtinitor, în ce privește intentarea proceselor penale, că pe când foile române sunt de-arândul păzite, foilor maghiare nu li se întâmplă nimic. Față cu aceasta a susținut ministrul de justiție, că îndrumările ce le dă el procuraturei cu privire la delictele de agitație nu fac nici o deosebire între foile cari apar în țară.

Aici două întreruperi au făcut deplină lumină și au sdrobit asertiunea ministrului. Deputatul Ivanca a întrebat: „Când a fost împrocesuată vre-odată vre-o foaia maghiară pentru agitație contra unei naționalități?“ După sgomotul mare ce-a urmat după aceste cuvinte adevărate, Ugron Gabor a replicat drept scuză: „Nu esistă naționalitate maghiară!“ — prin urmare dacă nu ecsistă, nici nu poate agita, vrea să zică Ugron. Nu pune el printr'asta foile maghiare și întreg elementul dela putere peste ori-ce lege?

Te mai miri apoi că ministrul Günther după aceste întreruperi semnificative a isbucnit în plângerea că nu mai știe ce să facă cu atâtea arătări și acuze ce să fac din cauza pretinsei agitații a pressei române și că agitațiile naționaliste mai ales sunt așa de multe încât e imposibil de a face proces fiecărei foi.

Ne-am luminat! Păcat numai de timpul pierdut cu atâta vorbă.

La situație. Audiența de Marți a prim-ministrului Wekerle la Maj. Sa Monarchul a fost comentată în fel și chip de pressa vieneză. »Bud. Hirlap« e informat din loc competent, că cele mai multe combinațiuni sunt luate din domeniul fantaziei. Adevărul este, zice »B. H.«, că Wekerle a raportat Maj. Sale despre situația politică interioară a Ungariei și în deosebi despre desbaterile dietale. Cu ministrul de externe Aehrenthal s'a sfătuit asupra cestiunilor externe dela ordinea zilei. Cestiunea fuziunei partidelor maghiare nu a format obiect de discuțiune. Cestiunea aceasta se va tranșa în Budapesta și nu în Viena. Fuziunea, zice »B. H.«, stă în strânsă legătură cu cestiunea băncii independente. Dacă cestiunea băncii se va resolvi, ținându-se cont de dorințele partidului independist, atunci fuziunea partidului independist cu cel constituțional se va săvârși fără amânare. Cestiunea băncii se va lua însă în desbatere deabia prin luna Ianuarie. Până atunci se va ocupa cu ea în mod amănunțit și consiliul de miniștri.

Legea financiară. Proiectul de appropriațiune se va lua în desbatere în ședința de mâne a dietei. Prin proiectul acesta se împuternicește guvernul ca să ducă în îndeplinire budgetul statului pentru 1909. Conform §-lui 1 al acestui proiect s'au fixat pentru țările de sub coroana Sf. Stefan cheltuielile ordinare cu cor. 1,343.609,342, posițiile transitorice cu cor. 49,057,011 și cheltuelile pentru investițiuni cu cor. 163,063,544. Cheltuielile totale fac deci cor. 1,555,729,907. Intratele ordinare se cifrează cu cor. 1,393,785.695, iar ncassările extraordinare sunt preliminate cu cor. 161,992,282. Bilanțul budgetar se prezentă la întrate cu *cor. 1,555,777.976*, iar la eșite cu *cor. 1.555,729.907.*

Interpelațiunea dep. Dr. I. Maniu

în cestiunea delăturărei cu forța a unei cruci sfințite în comuna Craifalău și în afacerea atentatului săvârșit asupra „Pietrii Libertății“ și a crucii de piatră din dealul viilor în Blaj.

In ședința de Mercuri 9 Dec. n. a. c. a dietei ungare dep. Dr. I. Maniu a interpelat, precum am anunțat, pe ministrul de justiție Günther în cestiunile mai sus amintite, cari fac poporul român, precum zice interpelantul, să nutrească cea mai mare neîncredere față de autoritățile publice. Publicăm în următoarele după procesul verbal stenografic al dietei interpelația dep. Maniu parte în estras, parte verbal.

»A treia zi de Rusalii, după călindarul gregorian, locuitorii maghiari reformați din *Craifalău*, bărbați, femei au eșit la marginea satului, unde e ridicată o cruce sfințită a Domnului nostru Isus Christos, proprietatea lui Vasile Manta, și între cântări și expresiuni de ocară au scos crucea din pământ și au așezat'o în fața casei lui Vasile Manta. Poporațiunea română din comună a urmărit săvârșirea acestui fapt, de sine înțeles cu mare indignare, fără însă a se opune. După aceasta s'a făcut în contra făptuitorilor cunoscuți arătare la forurile competente«.

Oratorul citează apoi din lege paragrafii, cari cvalifică această faptă de delict și continuă: »In contra făptuitorilor s'a făcut deci arătare și anume de către protopopul gr. cat. la forul administrativ, la protopretorele din Dicio-St.-Mărtin, iar locuitorul Vasile Monta a intentat în contra făptuitorilor proces de restituire la judecătoria din Dicio-St.-Mărtin. Urmarea acestor arătări, făcute la diverse autorități, a fost, că toate trei forurile *au respins plângerile* înaintate«. Interpelantul citează apoi hotărârile aduse de solgăbirău, de fișpan, de judecătorie și de tribunalul din Elisabetopole, prin care s'au respins arătările făcute și continuă: »Toate forurile amintite, în hotărârile aduse, constată că poporațiunea maghiară din Craifalău au scos din pământ crucea ridicată de poporațiunea română și sfințită după ritul bisericei gr. cat. și au dus'o în fața casei proprietarului. Nu mai încape îndoială, că această procedere e ilegală, căci, dacă eu ridic pe pământul meu un crucifix, acesta constitue proprietatea mea și devine o parte inalienabilă a proprietăței mele. Pe lângă aceasta crucea a fost sfințită după ritul bisericei gr. cat. și prin urmare este a se considera de un obiect menit pentru ceremonii religioase, deci fapta săvârșită cade sub competența paragrafilor respectivi ai codului penal...

»Ce s'a întâmplat însă? Acea cruce care stă atât ca proprietate particulară, cât și ca un obiect sfințit pentru ceremonii bisericești, sub scutul legii, au dus'o dela locul ei și, deși făptuitorii sunt cunoscuți și au recunoscut fapta lor, n'au fost pedepsiți nici de către forurile administrative nici de forurile judecătorești iar proprietarul n'a primit satisfacția cerută nici în procesul ce l'a intentat... Este deci neîndoios, că pentru această faptă, care are să fie pedepsită conform legilor, n'a primit vre-o satisfacție nici biserica dar nici proprietarul. Este aceasta împrejurare menită să întărească respectul față de legi și să trezască în locuitori credința și convingerea egalităței în fața legii? Nici pe departe! Această procedere e menită a produce două lucruri. Pro primo, ea va trezi în locuitori convingerea, că principiul egalităței în fața legei nici astăzi nu se validitează, pro secundo, ea va întări în cercul locuitorilor români credința, că poporul român se află așa zicând într'o stare afară de lege (*Zgomot. Contraziceri.* O voce: *Trebuia să se caute calea corectă!*) Imi permit să întreb pe d-l întrerupător că ce altă procedură poate afla, decât sau

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Zări din univers.

— Comete în 1908. —

(Fine.)

După aceste lămuriri putem trece de-a dreptul la cometele observate în 1908.

1908 a. — In 2 Ghenar o mică cometă a surprins prin fotografie Max Wolf la observatorul astrofisic din Heidelberg. La început se credea, că e cometa lui Encke, care trebuia să revină în perihel. Dar pe măsura în care se făceau observările, se putea constata că corpul vagabund se depărta treptat de orbita calculată a cometei Encke. Aceasta are o mică distanță perihelică (0·3386). Necunoscuta dimpotrivă, avea un perihel la 4 unități astronomice, adecă la de patru ori distanța dela Pământ la Soare. Deci era un corp cu totul străin, fiind prima cometă în 1908.

1908 b. fu aceea cometa lui Encke. A regăsit'o Woodgate, dela observatorul Capului de Bună-Speranță, în 27 Mai la 2h 59m ascensiune dreaptă și 7°29' latitudine australă. Diferința cu poziția dată de Efemeride era de + 5m 22s și — 33'.

Are perioda cea mai scurtă, de 3.299 ani. A fost observată în toate revoluțiile, cu începere dela 1818. Cea mai veche apariție identificată datează din 1786, iar penultima trecere prin perihel din 1905 Ian. 122 4h 53m.

Cometa 1908 c sau a lui *Morehouse*, aparține fenomenelor celor mai interesante. A descoperit'o un tânăr student dela observatoriul Yerkes din Williams — Bay (Statele-Unite), în 1 Sept. la AR=3h 20m; Decl. = +66° 15', punct situat în constelațiunea Girafei. Era animată de mișcare rapidă și avea o trenă bine vizibilă fotograficește.

Observațiile le-au continuat repede.

Mai întâiu, Frost, în 2 Sept., tot în Williams—Bay.

In 3, 4 și 5 Sept. Giacobinni în Nizza.

In 3, 4, 5 și 7 Sept. Borelly în Marseille.

In 3—4 Sept. observatorii din Copenhaga, Uccle, Greenwich, Roma, Mount-Hamilton, Viena, etc.

In 5 Sept. Chofardet în Besançon.

Primele observații atribuiau cometei o nebulositate de 15—20" întindere, cu un nucleu slab definit (Nizza), prezența trenei rămânând nesigură, iar strălucirea fiind egală cu a unei stele de mărimea 11.

Dar condițiile s'au modificat repede.

Dela 5 Sept. cometa e notată de mărimea 9 în Besançon. Observații din 20, făcute de Thiele în Copenhage, arată existența unei trene de 1° 30' lungime, prezentând la 12' dela nucleu o inflexiune de 13°.

Corpul începu să fie usor vizibil.

Incertitudinea calculelor premature întemeiate pe observații prea apropiate, ese la iveală din comparația elementelor calculate în 7 Sept. do

H. Kobold, după observațiile făcute în Roma la 3 Sept., în Copenhaga la 4—5 Sept., apoi de

Crawford, Einarson și Meyer, după observațiile din 2, 3, 4 Sept., făcute în Cambridge.

Kobold

T=1908 Dec. 24, 3175
timp mediu de Berlin

ω=174° 13' 13"		1908,0
Ω=105° 3' 31"		
ι=140 36' 58"		
ρ= 0·9207		

Crawford

T=1909 Ian. 5.70
timp mediu de Greenwich.

ω=152° 4'		1908,0
Ω= 90° 21'		
ι=135° 56'		
ρ= 1·168		

E imposibil a representa geometricește elipsa sau parabola exactă, pe baza observațiilor din trei zile consecutive.

Observații din 20 Sept., făcute în Copenhaga au permis lui Kobold (Kiel) să corecteze o primă efemeridă, ce a dat'o, care s'a dovedit ulterior suficientă pentru aflarea corpului. Alte observații din 3, 14 și 24 Sept., au dat elemente mai exacte.

In 30 Sept. cometa se afla aproape de β Cefeu. Mulți au căutat'o cu binocluri simple, afirmând că era de mărimea 7·5—7 sau chiar 6, fiind acompaniată de o trenă

cea pe cale administrativă, sau cea pe cale penală sau pe cea civilă. (*Zgomot. Preşedintele sună.*)

»De altă parte cele săvârşite fac impresiunea, că faţă de Români totul e permis... căci este o directă provocare pentru comiterea astorfel de lucruri, când o atare faptă săvârşită în ziua mare de oameni cunoscuţi rămâne nepedepsită«.

»Câteva luni după aceasta ce s'a întâmplat? S'a întâmplat că în *Blaj*, la marginea comitatului învecinat, *au fost aruncate în aer cu dinamită o cruce şi o piatră comemorativă*. Făptuitorii acestor atentate deja nu mai sunt cunoscuţi, căci au fost mai precauţi decât Crăifălenii. Ei puteau fi însă mai puţin precauţi, căci dacă nu au fost pedepsiţi cei cari au comis în ziua mare o astfel de faptă, deşi au recunoscut'o, doar' nu vor fi pedepsiţi acei, cari în întunerecul nopţii comit atari lucruri. Dar ceea ce e mai trist, este că şi cazul din Blaj s'a întâmplat între astfel de împrejurări, încât e aproape imposibil, ca autorităţile de acolo să nu fi putut lua cunoştinţă deja în decursul aceleiaşi nopţi de cele săvârşite.

»Vă rog să vă închipuiţi în modul următor cele întâmplate: Serviciul poliţienesc îl îndeplineşte în Blaj jandarmeria, care ziua-noaptea patrulează prin orăşel. In noaptea de 16—17 Nov. cam pe la oarele 1, câţi-va indivizi îmbrăcaţi în haine negre au mers la monumentul ridicat pe aşa numitul »Câmp al libertăţii« şi l'au dat în aer cu dinamită, producând deci un mare zgomot; dar încă înaintea săvârşirii faptei pandurul, care a fost încredinţat cu supraveghierea acelui teritor, s'a dus şi s'a uitat la acei indivizi, cari voiau să comită ceva acolo, şi aceştia puşcă asupra lui, deci a răsunat şi o puşcătură. Afară de aceasta făptuitorii după aruncarea în aer a pietrii Libertăţii, au mers la celălalt capăt al Blajului, unde se află crucea de peatră, şi o aruncă şi pe aceasta în aer— *şi totuşi patrula gendarmilor n'are absolut nici o cunoştinţă despre cele întâmplate, deşi cele trei duruituri le-a auzit întreg Blajul* Ba ce e mai mult, Onor. Cameră, atentatorii au mers, conform fasiunilor pandurului de noapte, chiar înspre staţiunea căii ferate. spre casarma gendarmilor, fiind-că piatra comemorativă zace în direcţiunea aceasta. Prin urmare e neîndoios, că chiar şi pe lângă cea mai puţină atenţiune şi băgare de seamă ar fi fost peste putinţă, ca cele întâmplate să nu atragă atenţiunea autorităţii publice şi a gendarmeriei. Şi totuşi în decursul nopţii nu s'a făcut absolute nimic. Deabia a doua zi după amiazi gendarmii au ieşit la faţa locului spre a cerceta cele întâmplate şi au raportat apoi, că nu s'a găsit nici o urmă de dai-doamne a făptuitorilor.

Ministrul *Günther*: Nu e adevărat! Aceasta contrastează cu starea faptică.

(Va urma.)

Contele Trubetzkoi şi România. Intr'o conferinţă publică pe care a ţinut-o contele Trubetzkoi la Petersburg asupra politicei Rusiei în Balcani, el s'a exprimat astfel asupra României: »După războiul din 77, diplomaţia rusă, punând cestiunile de amor propriu în primul rând, căuta să distrugă ultimile rămăşiţe ale tratatului dela Paris, când se luă Rusiei partea de sud a Basarabiei ce se alipi României. Dar, noi ne-am gândit la amorul propriu al României, ale cărei trupe s'au luptat atât de vitejeşte alăturea de ale noastre şi cari au adus serv cii mari comandanţilor ruşi. Noi nu am cugetat că prin aceasta vom îndepărta de noi tinărul stat ce abia îşi câştigase independenţa. Mai mult încă, prin alipirea acestui mic teritoriu, care pentru noi nu are nici o importanţă, am fost obligaţi a aproba ocuparea militară a două provincii de către Austria, acele provincii de unde a plecat prima scânteie a răscoalei ce aduse războiul. Austria, fără a trage un glonţ, primeşte o mare sporire teritorială şi alte avantagii, ce erau justificate în faţa Europei, ca crearea unei contrabalansari Rusiei şi a reducerii influenţei acesteia asupra Slavilor din peninsula Balcanică«.

Complicaţiunile în Orient.

Ziarul oficios „*Rossija*" zice că *cestiunea bosniacă este o cestiune generală europeană*, care trebue discutată în conferinţă. Inainte de discutarea ei nu este pericol de nici o complicaţiune şi mai ales nu se vor întâmpla operaţiuni răsboinice precum crede »Nowoje Vremja«. Asemenea sugestiuni ca cele publicate de către numitul ziar nu pot de loc să asigure succesul tratativelor preliminare şi, necorăspunzând nicidecum faptelor reale, nu pot decât să agraveze raportul cu monarchia vecină.

— Contele *Berchthold, ambasadorul austro-ungar* a părăsit Marţi capitala Rusiei. Fusese hotărât mai înainte ca un consilier de ambasadă să plece la Viena pentru a raporta guvernului asupra atitudinei Rusiei faţă de Austria. Cum însă *situaţia s'a agravat*, contele Berchthold a părăsit în persoană postul pentru a supune baronului Aehrenthal raportul său asupra atitudinei Rusiei.

— Iswolsky a declarat la dezbaterile comisiunei din *Dumă* pentru chestiuni externe, că *din motive politice nici nu e de gândit că agenţii civili, jandarmii şi ofiţerii din Macedonia să fie rechemaţi*.

— Din *Celinje* se comunică: In cursul săptămânei trecute Austria a întărit cu câte 2000 oameni garnizoanele din Selenika, Mosko şi Belet, cu 6000 oameni garnizoana din Mostar şi cu câte 5000 garnizoanele din Serajevo şi Cattaro. La Selinica mai sunt aşteptaţi 16.000 oameni.

— Din Constantinopol se anunţă, că Kiamil Paşa a declarat corespondentului ziarului »Novoje Vremja«, că *mişcarea de boicotare a mărfurilor austriace în Turcia nu va înceta până când cestiunea Bosniei şi Herţegovinei nu va fi tranşată*. Această mişcare este pornită de însuşi poporul otoman şi guvernul din Constantinopol nu poate face nimica contra acestei voinţe a poporului.

— Din Roma se anunţă că reprezentanţii comitetului junilor turci, la o întrevedere avută cu deputatul italian Luzatti, au stabilit punctele *unui tratat comercial între Italia şi Turcia*. Acest tratat are scopul de a apropia cât mai mult relaţiile între cele două state.

— Ziarului turcesc »Icdam« i se comunică că au sosit din Franţa noui *transporturi de arme şi muniţiune pentru Serbia* şi că Poarta a dat voie să treacă Dardanelele.

Se mai anunţă, că Serbia a comandat la o firmă din Berlin *200.000 mantale militare*, cari vor trebui furnizate până într'un an de zile.

— In Belgrad se vorbeşte că deputatul Petru Misici, locotenent-colonel, va face destăinuiri în Scupştină asupra *întrebuinţării creditului de înarmare* de 16 milioane franci. Se zice că mai mulţi ofiţeri şi funcţionari civili superiori şi câteva foi din Belgrad sunt greu compromise. Misici va aduce în discuţie şi faptul, după care fabrica de praf de puşcă din Obelicevo ar fi furnizat statului praf de puşcă ce nu se poate folosi. Destăinuirile în privinţa aceasta se adeveresc prin faptul, că ministeriul de răsboiu va face o licitaţiune publică pentru 8000 chlgr. praf de puşcă pentru arsenalul din Craguevatz şi că ziarul »Stampa«, care a făcut destăinuirea, n'a fost dat în judecată.

— Pe ziua de 1 (14) Decemvrie, au fost conchemaţi în Bulgaria recruţii de toate armele. Aceşti recruţi se conchemau altădată în primăvară.

— »Times« din Londra publică compromisul unei note şi al unui memoriu ce l'a prezentat Muntenegru reprezentanţilor puterilor semnatare în Cetinje. In acestea se pretinde *cesiunea Spizzei şi se spune că aceasta nu e singura compenzaţiune ce o pretinde Muntenegru*.

— Ministrul de externe şi ministrul de răsboiu turcesc au primit dela ambasadorul Osman Nizami Paşa din Berlin depeşi identice, în cari li se comunică că *Büllow* a sfătuit pe *Aehrenthal* urgent *să caute a se înţelege cu Turcia*, fiindcă în fiecare moment s'ar putea naşte încurcături periculoase

Se pare în adevăr că Aehrenthal şi-a mai schimbat puţin tactica şi că de aceea s'a amânat şi plecarea ambasadorului austro-ungar Pallavicini în concediu. Intâiu se pusese Aehrenthal pe terenul că Austro-Ungaria nu poate să între în tratări cu Turcia până ce nu va înceta boicotul îndreptat contra ei. Acum se zice că oficiul de externe din Viena ar fi înclinat să lase la o parte cestiunea boicotului şi să încerce o înţelegere cu Turcia.

Boicotul merge înainte şi creşte mereu. Guvernul turcesc a sfătuit pe autorităţile din provincie să nu sprijinească boicotul. De aici au primit răspunsul că este cu neputinţă de a împiedeca boicotul. Marele vizir să fi declarat într'o convorbire ce a avut'o Marţi cu marchizul Pallavicini, că guvernul e în neputinţă de a influinţa voinţa poporului care vrea boicotul.

Din Maramureş.

I.

Viaţa bisericească şi clerul.

(Urmare.)

Nicicând nu au cunoscut cauzele adevărate, nici nu sunt în stare să cunoască diagnoza situaţiei, buba întâmplărilor şi mai puţin leacul. Cauzele sunt multe, mai puţine însă ca păcatele. Cea mai gravă e tradiţia de păstorire apucată dela Ruteni, în urma căreia poporul a sărăcit şi s'au îmbogăţit Evreii şi toţi »nădrăgarii«, cari au avut »norocul« năzuinţei de-a se îmbogăţi. Pe cei mai mulţi i-a adus în Maramurăş nu misiunea apostolică, ci pofta de câştig a vânătorului de noroc. In loc de părinte, au avut cele mai multe sate »vitreg rău«, dacă nu »fire catilinară« ori caracter de parvenit.

Preoţii în Maramurăş au fost prea mari domni. Decenii de-a rândul le-a satisfăcut poporul orice cerinţă fără să fie răsplătit nici pe un teren al vieţii publice, fie cu sfatul, fie cu exemplul. Din Săcel până în Siget se aude strigătul poporului: »Nu ne trebue popi domnoşi. Ne trebue popă, care, dacă e nevoie să prindă coarnele plugului, ne trebue popi, ca în Ardeal«. Şi poporul are drept. Popa din Ardeal îşi are tradiţia de păstorire, care nu se pote asemăna şi care nu se poate spune cu vorbe. Marele contrast între „darea înainte" a Ardealului, care era până ieri legat de glie, şi decadenţa nemeşului din Maramurăş, care a moştenit imense bogăţii şi privilegiul unor drepturi mari, — ni'l arată în toată golăciunea sa contrastul imens

Preotul din Maramurăş nici pe teren economic, nici pe cel judiciar, nici pe cel financiar şi mai puţin pe cel administrativ-politic nu ştie să dea sfaturi poporenilor. Aşa s'a putut, că jidovul dela »prepinaţie« are mai mare autoritate şi sfatul său mai multă ascultare.

Vor fi de vină şi »teologiile«, cari nu cresc pentru viaţa reală-practică, cari cresc pentru lumea »cealaltă«. Cea mai mare greşeală e însă în administraţia bisericei. Dacă Tisza Kalman a voit prin ridicarea Ex. Sale Ioan Szabo să demoralizeze dieceza Gherlei — ş-a ajuns scopul. Vă dau tabloul organizaţiei vieţii bisericeşti din Maramurăş. Avem 6 protopopiate. cari le administrează: 1 protopopiat vicarul, 1 protopopiat protopopul Ivaşcu, 3 sunt administrate de administratori, iar unul nu e administrat. (Vezi »Şematizmul« 1906).

Protopopiatul Marei e administrat de administratorul parochiei Berbeşti. In protopopiat funcţionează vice arhidiaconul A. Gyenge, ca administrator *ad interim*. Dintre 50 preoţi numai doi sunt parohi: vicariul şi protopopul Ivaşco, care administrează două protopopiate. 4 administratori *ad interim*, doi *provizores in sacris*, ceilalţi sunt administratori. Intreaga administraţie cade pe responzabilitatea d-lui vicar, căci Episcopul nu a fost în părţile aceste nici când. Nu ne cunoaşte, iar noi nu-l cunoaştem, adecă-l cunoaştem prea prea. Poporul însă nu-i ştie de nume. Când a murit Pavel, Maramureşul s'a pătruns de glasul dureros »a murit vlădica nost«. Pe marele Pavel l'au ţinut de vlădică, iar acum şi după moarte e biruitor faţă de *„ego sum episcopus"*, (I. Szabo), căci curatorii puşi de M. Pavel nu voiesc să recunoască pe cei puşi de »ego sum episcopus«, »ci-că ia pus Pavel« şi »n'ar da cheile dela lada bisericei«...

Astfel s'a putut întâmpla, că vicariul Tit Bud şi-a aşezat toată familia oşănească în cele mai bune parohii şi că i-a succes a-şi estinde nepotismul, care cuprinde în mreaja sa jumătatea clerului Maramurăşan. Nepotismul îl face pe om de-i împainjenesc ochii şi-i apasă judecata în favor greşit, mai ales când omul e şi bătrân. Numai aşa îmi pot esplica, cum poporul a fost pururi de vină, agitatorii, jidanii, etc. şi popa tare rare-ori. Numai aşa pot înţelege, că cei mai bătrâni preoţi din Maramureş, Grigore Balint (în Bicicoel păstoreşte 936 de suflete!) şi George Petrovay (în Poieni păstoreşte 852 de suflete) se năcăjesc în cele mai rele parohii

---

uşor visibilă, aproape opusă Soarelui şi cel puţin de 15' în lungime. Dar în 1 Oct. slăbi din intensitatea luminoasă, căci nu se mai zăria cu binocluri. Faptul e caracteristic, strălucirea cometei trebuind să crească în măsura, în care se apropie de Soare.

In realitate, suferise variaţii estraordinare, ba chiar o catastrofă.

Fotografiile prinse în 29 Sept. arătau o formă destul de regulată Cap oval, trenă drept lineară, de vr'o 20' în lungime şi 2' în lărgimea aproape uniformă. Alte fotografii, prinse în 30 Sept., dovedesc o micşorare considerabilă de lumină. Capul nu mai e lămurit, se contopeşte cu trena. Pare un sul de fum, aruncat în spaţiu.

In 1 Oct. iată ruptura formidabilă în trenă. Din capul globuros se întind două fâşii drepte dincolo de cari coada difusă se resfiră departe în abisul cerului. E o veritabilă dislocaţie, o catastrofă. Cometa se supune servilă legilor de atracţie, ca astru, descriind orbită geometrică în jurul Soarelui. Dar în acelaş timp moleculele constitutive ale materiei sale trec prin transformări provocate de forţe necunoscute, de fierberi interne Aceste perturbaţii ne esplică ruptura cometelor în bucăţi, ba chiar spulberarea lor în spaţiu, cum s'a întâmplat cu a lui Biela, pe la mijlocul secolului trecut.

Nu mai puţin caracteristică e şi analisa spectrală a corpului. Astronomul Baume-Pluvinel, asistat de Baldet, au făcut cercetări spectroscopice la Observatoriul Flammarion în Juvisy, din cari resultă că materia cometară, în loc să fie compusă din hidrocarbure, ca majoritatea acestor nebulosităţi, e formată indeosebi din cianogen, gaz compus din azot şi carbon (= C_2N_2). Nu acum se află pentru prima oră cianogen în comete. Anul trecut, cometa lui Daniel a presentat domnilor Deslandres, Bernard şi Bosler făşiile galbenă, verde şi albastră (λ 473) ale hidrocarburelor dar şi fâşia ultravioletă caracteristică a cianogenului (λ 388), surprinsă pentru întâia oară de Huggius în cometa din 1881. Dar în cometa actuală hidrocarburele par absente, cianogenul domineazӑ. Iar acesta e un gaz eminament letal. Dacă astrul comat şi-ar fi îndreptat calea spre regiunile noastre, lăsându-ne o pătură de câteva milioane kmetri cubi din desagregaţiunea sa, sosindu-ne deasupra capetelor cu iuţela de 150,000 km. pe oră, s'ar fi putut produce un amestec cam neplăcut cu azotul şi oxigenul atmosferei zise respirabile Afacerile politice ale planetei noastre s'ar fi putut amâna pe câtva timp şi în tot cazul discusiunea impositului asupra venitului ar fi putut fi suspendată.

Dar vagabunda cerească e deja departe şi noi putem continua să o studiem cu plăcere«.[1])

*

La Români, cei dintâi cari au observat cometa, au fost domnii Samfiropol — Cretzalis şi Victor Anestin în Bucureşti. Au găsit'o în seara de 26 Sept., în constelaţia Cefeu.[2])

*

Prin apropierea cea mai mare de Pământ, la vr'o 150 milioane km., a trecut pe la mijlocul lui Octomvrie. Atunci era de mărimea 6 sau 6 şi jumătate, tocmai la limita visibilităţii cu ochii liberi şi aproape de intensitatea Căii laptelui, la dunga căreia se afla. Pentru vederea pătrunzătoare era perceptibilă cu ochii liberi iar cu binoclu de toată lumea. Trena-i atingea 17 grade în lungime, ceea-ce corespundea la cel puţin 43 milioane km.. în realitate. Nucleul se resfira peste 10 minute de arc sau vr'o 460.000 km. în diametru.

In tot cursul lunilor Noembre şi Decembre se depărtează de Pământ, apropiindu-se de Soare. Prin perihel trece în 26 Dec. dimineaţa.

Până atunci va mai fi încă uşor visibil, îndeosebi cu binoclul.

Tocmai în momentul, când scriu aceste şire, (15 Novembre, seara la 6 h), se zăreşte lămurit, cu nucleu ca o stea difusă şi trenă dreptlineară, lungă. Capul apucă spre frumoasa stea duplă δ (Theta) din Şerpe în timp ce trena i-se desfăşura până departe în constelaţia Vulturului înlăuntrul Căii lactee, apreciez de mărimea 6. Nevastă-mea şi vecinii o zăresc cu ochii liberi După timpul înnourat, ploile şi ninsorile din zilele trecute cerul s'a limpezit ca lacrima. Bolta tăriei oferă privelişte fermecătoare, cu pulberea de stele şi cometa rătăcitoare printre ele.

Cometa 1908 d. zărită de Javelle la Observatoriul din Nizza, în 29 Sept. E corpul periodic descoperit de Tempel şi Swift (al patrulea din tabloul precedent) în perihelul precedent nu a putut fi observat.

Mai multe, cu altă ocaziune.

15 Nov. 1908.

Gavr. Todica.

[1]) *Flammarion*, in *Bulletin* dela Société Astr. de France, 1908, 471—2.

[2]) *Orion*, II, pag. 39—40.

ale Maramureşului din motivul că nu sunt în nici o legătură cu d-l vicar; iar M. Hotea ajunse să păstorească 1326 de suflete »brânzoase« (termin economic popesc) în Săliştie, la vârstă de 25 de ani. (A se vedea »Şematismul« care dă o mulţime de date caracteristice).

N'aşi fi pomenit de nepotism, dar mă sileşte următoarele propoziţii ale d-lui vicar: »Fondurile (de penziune) s'au administrat şi se administrează separat ca fonduri ardelene şi ungurene.... Din cauza aceasta apoi episcopii au dispus în părţile ungurene — afară de câteva cazuri — totdeauna preoţi născuţi în aceste părţi, ca să nu se facă confuziune cu penzia văduvei..,. Dacă s'ar fi trimis în părţile ungurene un preot ardelean şi acela ar fi repausat după serviciu de un an-doi de unde ar fi căpătat *vidua* lui penzie? La fondurile ungurene n'au avut drept de oarece n'au solvit nici părinţii lui, nici dânsul competinţele fondului ungurean. Din aceasta cauză au protestat totdeauna preoţii ungureni, ca să nu se trimită în aceste părţi preoţi din celelalte părţi ale diecezei.... Vom *rămânea* fiecare în locurile noastre natale.... Sătmăreanul în Satmar, Ardeleanul în Ardeal şi Maramureşanul în Maramureş« (»Unirea« Nr. 37, 1908). Mai ales propoziţia din urmă o adresează harnicilor preoţi ardeleni Ioan Tarţa şi Emil Bran, asigurându-i: »nu vă miraţi, dacă în loc de dragoste frăţească, întâmpinaţi răceală« (Vezi »Unirea« Nr. 37 din 1908). Şi aceasta numai pentru-că sunt ardeleni, pentrucă sunt Români, şi din recunoştinţă, că au potolit focul luptei confesionale din Săcel şi Dragomireşti, unde s'au încercat cu toţi popii din jur, făcând o mică »expoziţie de popi« din cari să-şi *aleagă* poporul. Au fost siliţi pe urmă să le dea ca *„provizores in sacris"* Ardeleni, cu cari poporul e îndestulit. Şi de ce? Iată minunea păstorirei ardelenilor, pentrucă au predicat regulat, au cetit conferinţe din domeniul ştiinţelor practice, au ridicat biserici, şcoli, au organizat coruri, au înfiinţat societăţi pentru cultură pe terenul economic şi al »cultivărei spiritului« şi... lui E. Bran i-a succes să facă şi o fundaţie culturală de 9000 coroane, ceeace în Maramureş până acum numai lui i-a succes. »La fondurile ungurene nu au drept, de oarece n'au solvit *părinţii lui*.... e punctul de vedere al »nepotismului«, care precum se vede cu astfel de »elucubraţiuni« spirituale şi gimnastică logică voieşte »ca Ardeleanul să rămâie în Ardeal«... E greşală vădită. Dar preotul a cărui tată a fost ţăran? E destul să afle logic episcopul, a cărui autoritate o jigneşte vicariul Bud cu »teoria D-Sale de administraţie inspirată« de patriotismul local. Fondul e legat de instituţie, nu de persoană, de parohie şi nu de preot, mai ales când e administrator, ordinat pe *titlul* diecezei *întregi* (titulus patrimonii) şi nu legat de parohie numai până la »altă dispoziţie«.

La fondul văduvelor diferenţa între cele ungurene şi ardelene nu o plăteşte preotul ungurean, ci parohia, care direct contribueşte cu $^1/_5$, iar indirect prin aceea, că administratorul ungurean are un *plus* în beneficiu, o popiştină mai mare ca ardelenii din părţi mai sărace. E un metod unic de-a da »interpretaţie ştienţifică, de a îmbrăca în mantaua teoriei interese personale. Noi îi recunoaştem, că d-l vicar în următoarele arele are drept: »Sătmăreanul să rămână în Sătmar şi Ugoceanul în Ugocea«.... Fie consecvent...

(Va urma.)

STIRILE ZILEI.

— 28 Noemvrie v.

Conferenţă publică. Duminecă, în 30 Noemvrie (13 Decemvrie n.) va ţinea conferenţă în sala festivă a gimnaziului d-l Aurel *Ciorlea* despre *„Cucerirea aerului"*. Conferenţa va fi întovărăşită de proiecţiuni cu schiopticonul. Inceputul la 6 oare sara.

D-şoara Nora de Lemenyi, fiica d-lui Dr. Liviu de Lemenyi advocat în Sibiiu, a făcut, precum aflăm, la universitatea din Cluj doctoratul în filozofie *cum laude*.

Felicitările noastre!

Alegeri pentru congres. Pe teritoriul conzistorului din *Oradea-mare* au fost aleşi deputaţi pentru congresul naţional-bisericesc, din cler, în cercul Oradea-mare-Peşteş: Vasile Mangra, vicar episcopesc; Beiuş-Vaşcău: Vasile Popp, paroh în Topade-sus; Beliu-Tinca: Nicolae Roxin, protopop, iar mireni, în cercul Oradea-mare: Nicola Zigre, advocat; Peşteş: Dr. Aurel Lazar, advocat; Beiuş: Dr. Ioan Papp, advocat în Brad; Beliu: George Popa, adv. în Butoni; Tinca: Georgiu Roxin, advocat; Vaşcău: Dr. Gavril Cosma, advocat.

In dieceza Caransebeşului au fost aleşi următorii deputati mireni: In cercul Valea-boului: Dr. Petru Cornian, adv. Oraviţa-mont. cercul Lugojului: Dr. Alexandru Mocsonyi, proprietar mare Birchiş, cercul Făget: Titu Haţeg adv. Lugoj, cercul Buziaş: Baron Geza Duca, mare proprietar Cadar, cercul Ghilad: George Breban, mare proprietar Ghilad, cercul Vârşeţ: Ioan M. Roşu, adv. Biserica albă, cercul Iam: George Serb, consilier aulic Budapesta, cercul Sasca-Montană: Petru Corcan, protopretor Iam, cercul Oraviţa-mont: Ilie Trăilă advocat Oraviţa-mont. în cercul Bogsa-mont.: Ioan Budinţian adv. Bogşa-mont. în cercul Caransebeş: Constantin Burdia, consilier aulic Caransebeş. In cercul Ohaba-Bistra: Patriciu Dragalina, prof. în pens. Caransebeş. In cercul Domaşnia: Dr. Valeriu Olariu, medic Teregova. In cercul Mehadia: Dr. Virgil Nemoian, medic în Mehadia. In cercul Prigor: Zaharie Miulescu, comerciant în Pârvova. In cercul Bozoviciu: Iuliu Novac adv. Bozovici. In cercul Bis.-Albă: Dr. Aureliu Novac adv. şi deputat Bis.-Albă. In cercul Alibunar: Ştefan Jianu, referent şcolar Caransebeş. In cercul Satul-nou: Coriolan Bredicean, advocat şi dep. dietal Lugoj.

Jubileul »Şcoalei Române«. Din Suceava (Bucovina) ni se scrie: Societatea »Şcoala Română« din Suceava, care are scopul de a lucra pentru înaintarea învăţământului la poporaţiunea românească din Bucovina, îşi va serba în zilele de 19 şi 20 st. n. a lunei curente jubileul de 25 de ani de existenţă. Festivităţile se vor inaugura Sâmbătă în 19 cu o sară de cunoştinţă iar în a doua zi va fi dimineaţa o liturgie cu sobor, după amiazăzi la oarele 3 o academie cu discursuri şi cântări şi sara la oarele 8½ o reprezentaţie teatrală a piesei »Zorile« împreunată cu tablouri vivante. Atât comitetul societăţii precum şi comitetul aranjator (împărţit în 5 secţii) lucră neobosit, ca să poată oferi publicului român o amintire plăcută şi deamnă. Comitetul societăţii invită pe calea aceasta pe toţi Românii la aceste festivităţi, a căror program detailat se va publica în curând. *Iorgu G. Toma*, preşedinte. *Arcadie Dugan*, secretar de externe.

Mulţămită publică. D-l *Const. Iuga de Bacia* din Bucureşti şi în anul acesta condus de înalte simţăminte a dăruit pe sama Reuniunei femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Braşov şi Săcele suma de *100 coroane*, în memoria soţiei sale Victoria. Comitetul Reuniunei exprimă viuă mulţămită marinimosului donator pentru acest dar, asigurându-l de stima şi recunoştinţa sa. *Braşov*, 26 Dec. v. 1908. Pentru comitetul Reuniunei: *Balaşa Blebea*, preşedintă. *Dr. I. Baga*, secretar.

Pedeapsa cu moarte în Franţa nu se cassează. In Camera franceză discutându-se proiectul comisiunei despre modificarea codului penal francez, s'a adoptat cu 330 voturi în contra 201 paragraful I al articolului 1, care menţine pedeapsa cu moarte.

Condamnări la moarte în Rusia. Marţi s'au operat în Rusia 17 execuţiuni şi s'au pronunţat 37 condamnări la moarte.

Teatru naţional de vară. Direcţia Teatrului Naţional din Bucureşti a intervenit pe lângă primăria Capitalei, ca să-i cedeze terenul din fundul grădinei Cişmigiu (ruinele cascadei) pentru ca să construiască un teatru Naţional de vară. Scopul e ridicarea unui teatru popular, unde vor juca numai artiştii Teatrului Naţional.

Varietăţi.

De câţi-va ani, în diferite reviste de sociologie sau chiar în studii speciale, s'a desbătut, cu mult interes, chestiunea *tribunalelor speciale pentru copii.*

De alt-fel, de aproape zece ani se fac experienţe cu aceste tribunale în Anglia şi Statele-Unite şi rezultatele obţinute sunt cât se poate de satisfăcătoare, — şi nici nu s'ar putea crede altfel.

Şi în Franţa opt camere corecţionale îşi rezervă ziua de Luni exclusiv copiilor.

Dar, de bună seamă, ar fi de dorit, ca magistraţii însărcinaţi cu judecarea copiilor să nu se ocupe şi cu procese de ale adulţilor, ci să rămână numai în atmosfera aceia care îi permite să cunoască mai de aproape pe delicuentul sau pe criminalul — copil. Şi mai cu seamă fiind-că faţă de copii magistratul trebuie să ţină seamă de alte consideraţiuni, trebuie să folosească o altă măsură. Ar fi de dorit, ca cel puţin magistratul tribunalelor de copii să rămână câţi-va ani pe lângă aceste tribunale — cari sunt o problemă rezolvată de sociologie, dar pentru dreptul penal sunt încă numai un deziderat.

*

Creşterea populaţiei în India a suferit o stagnare în anul 1907. Cauza mai însemnată e ciuma şi alte epidemii, dar în mare parte şi foamea.

Insă aceste epidemii împreună cu condiţiile economice nefavorabile au contribuit ca chiar naşterile să scadă în anul trecut.

Astfel, în 1906 au fost 39 născuţi la miia de locuitori, iar în 1907 au scăzut la 37.

E de notat apoi, că Indienii sunt foarte puţin porniţi spre nebunie. Astfel pentru 10.000 de locuitori nu sunt decât 3 nebuni, când în Anglia sunt 35 pentru 10.000.

Asta însemnează că nu mizeria şi toate loviturile sorţii sau ignoranţa sunt cauze ale nebuniei, ci îndestularea prea mare, viţiile sau poate chiar punerea creerului la prea grele încercări.

Şi fiind-că e vorba de Indieni, e de folos să se ştie, că ei au 774 gazete zilnice, scrise în 19 idiomuri deosebite.

Cel mai răspândit dintre acestea e *Guraldri*, care se vinde la Bombay în 5000 de exemplare, *Basumoti* e un ziar săptămânal în 15 mii de exemplare

M.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei" se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei" *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 11 Decemvrie. In şedinţa de eri a camerei vieneze şeful de secţie în ministerul de finanţe, bar. de Jorkasch-Koch a depus budgetul statului pentru anul 1909. Cheltuelile statului au fost preliminate cu cor. 2.303,596.103, iar încasările totale cu cor. 2.303,657.294.

Triest, 11 Decemvrie. Pregătirile trupelor continuă cu multă activitate. Mai multe vapoare de comerciu au fost închiriate pentru transportarea trupelor la Cattaro. Fiecare soldat a fost îmbrăcat în câte o uniformă nouă de coloare cenuşie şi i s'a dat câte o pătură groasă de lână. Administraţia militară face provizii enorme de alimente şi de medicamente.

Berlin, 11 Dec. „Vossische Zeitung" primeşte din Belgrad următoarele amănunte cu privire la stipulaţiunile tratatului secret încheiat între Serbia şi Muntenegru: *Muntenegru* primeşte Herţegovina, părţi din Sandjacul Novibazar şi din Albania şi ţinutul Boche di Cattaro. Sârbia primeşte Ragusa, Bosnia, restul din Sandjacul Novibazar şi vilaetul Ueskiib. Ambele state se deobligă să-şi vină întru ajutor cu armele, dacă unul din cele două state va fi atacat de Austro-Ungaria sau va fi constrâns a se apăra. Nici unul din cele doua state nu va putea încheia pace fără consimţământul celuilalt. Sârbia va contribui din cas în cas sume de bani pentru susţinerea armatei muntenegrene.

Berlin, 11 Dec. Ştirea, că Germania ar influinţa monarhia austro-ungară in direcţiunea de a nu întreprinde paşi energici, se desminte.

Berlin, 11 Dec. In camera germană Bülow a renoit declaraţiunea, ca Germania stă alăturea de Austro-Ungaria şi că Germania crede a servi mai bine pacea, dacă suprimă ori ce îndoială în ce priveşte alianţa nestrămutată cu Austria şi seriozitatea, cu care Germania îşi împlineşte datorinţa sa de aliat credincios.

Praga, 11 Dec. In urma liniştei ce domneşte aici se crede că săptămâna viitoare statariul va fi revocat.

Constantinopol, 11 Decemvrie. — Ziarul „Schuraiummet" zice, că ambasadorul austro-ungar, d-l Pallavicini, a conferit din nou cu marele vizir asupra modului de a se ajunge la un acord preparator în cestiunea Bosniei. Ambasadorul ar fi declarat, că Austria doreşte să se prezinte la conferinţa puterilor înţeleasă cu Turcia, *pentru ca conferinţa să înregistreze numai un fapt îndeplinit.* Pentru a se asigura aceasta, trebue înainte de toate ca Poarta să găsească mijlocul de a face să înceteze boicotarea, altfel este imposibil a se ajunge la un rezultat. Marele vizir a răspuns că boicotarea nu are nici o legătură cu chestiunile de guvern. Dacă există un atare raport va căuta să remedieze. Este însă cu neputinţă guvernului să influinţeze dorinţa naţională.

Ziarul amintit adauge, că speră că diplomaţii Porţei şi Austriei se vor arăta hotărâţi de astă-dată a nu se mai depărta de chestiunea compensaţiilor. Poarta trebue să ceară şi anume o contribuire la datoria publică pentru Bosnia şi modificarea tarifelor vamale şi sprijinirea în conferinţă a cererilor Turciei.

Constantinopol, 11 Decemvrie. — Din loc competent se desminte ştirea, că Austro-Ungaria ar fi aplicată să ia asupră-şi o parte a datoriei statului turcesc.

Cărţi noi

Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a apărut:

No. 1. Em. Gârleanu 1877 Schiţe din războiu 30 bani.

No. 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreştilor" 30 bani.

No. 3. Alarcon »Morăriţa" trad. de N. Basilescu 30 bani.

No. 4. Ion Dragoslav „Facerea Lumii" 30 bani.

No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.

No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de Mihail Dragomirescu 30 bani.

No. 7. Halima „O mie şi una de nopţi" 30 bani.

No. 8. Cehov »Nuvele alese« trad. din ruseşte de Dunăreanu, 30 bani.

No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.

No. 11—12 Alphonse Daudet »Nevestele artiştilor« trad. de Em. Garleanu 55 bani.

No. 13 François Copée „Pentru Sceptru" tradusă de D. Nanu şi G. Orleanu 30 bani.

No. 14. „Teatru şcolar pentru băeţi" local din fran. de D-na Eufrosina I. Adam 30 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Banca Natională a României.

Situațiune sumară.

1907 24 Novembre	Activ:	1908 15 Novembre	1908 22 Novembre
138.137,686	98367686 Reser. metal. aur 92087492 / 39770000 „ Trate aur 37300000	128.545,525	129.387,492
567,494	Argint și diverse monede	439.130	495,123
96 817,163	Portofoliu Român și străin. . . .	87.070 829	85.353,770
14.819.400 / 18 182,698	*Impr. contra efec. publice 16845400 / „ „ „ în cont-corent 17169790	33.731,974	34 015,190
11.999,86	Fonduri publice	11.999.914	11.999.914
15 717,546	Efectele fondului de reservă . . .	15 372.463	15.372,463
3 248,621	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3.196 121	3 196.121
5.926 414	Imobile	5.969,262	5.970.381
640 701	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	701 552	701 840
787.299	Cheltueli de Administrațiune . . .	769,308	776 584
104 887,529	Depozite libere	101 048.734	100.555 584
3.784,287	Conturi curente	5.745.902	5 853 285
30.173 561	Conturi de valori	27 769,844	27.194 214
445 690.260		423 360 658	420.871.961
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000.000	12.000,000
23 329 895	Fond de rezervă	25.202,197	25 202 197
3 534,606	Fondul amortis. imob. și material .	3.794,654	3.794,654
297 864 430	Bilete de Bancă în circulațiune . .	276.481,670	275 388 860
2 077,070	Profituri și pierderi	2 190,642	2.190,642
1.?96 730	Dobânzi și beneficii diverse . . .	1.6?2 761	1.740,024
104 887 529	Depozite de retras	101 048,734	100.555 584
445 690 260		422.360 658	420.871 961

Scomptul 5%
* Dobânda 5½%

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 11 Decembrie 1908

Mésura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor	Valuta în fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	17	-
„	Grâu mijlociu . . .	16	-
„	Grâu mai slab . . .	15	—
„	Grâu amestecat . .	12	—
„	Sĕcară frumósă. . .	10	—
„	Sĕcară mijlocia. . .	9	60
„	Orz frumos	8	60
„	Orz mijlociu . . .	8	—
„	Ovĕs frumos. . . .	6	40
„	Ovĕs mijlociu . . .	6	—
„	Cucuruz	10	—
„	Mălaiu (meiu) . . .	11	—
„	Mazăre.	19	-
„	Linte	19	-
„	Fasole	11	50
„	Sĕmênță de in . . .	20	
„	Sĕmênță de cânepă .	16	—
„	Cartofi.	2	—
„	Măzăriche.	—	-
1 kilă	Carne de vită . . .	1	04
„	Carne de porc . . .	1	20
„	Carne de berbece. .		72
100 kl	Sĕu de vită prospĕt .	40	-
„	Sĕu de vită topit	32	—